

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 12/1998 vp

Hallituksen esitys laiksi kalastuslain 88 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 17 päivänä syyskuuta 1998 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmis-
televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen
laiksi kalastuslain 88 §:n muuttamisesta
(HE 111/1998 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- nuorempi hallitussihteeri Ritva Torvinen ja kalatalousylitarkastaja Pentti Munne, maa- ja metsätalousministeriö
- tilastopäällikkö Anssi Ahvonen, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
- toiminnanjohtaja Maija Castrén, Suomen Kalamiesten Keskusliitto
- toiminnanjohtaja Ilkka Mäkelä, Suomen Metsästäjä- ja Kalastajaliitto..

Lisäksi Kalatalouden Keskusliitto ja Suomen Urheilukalastajain Liitto ovat antaneet kirjalliset asiantuntijalausunnot.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan kalenterivuodelta perittävää kalastuksenhoitomaksua korotettavaksi 80 markasta 90 markkaan ja seitsemän vuorokauden kalastusjaksolta perittävää kalastuksenhoitomaksua korotettavaksi 20 markasta 25 markkaan.

Esitys liittyy vuoden 1999 valtion talousarvioesitykseen.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1999 alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Esityksen perusteluissa on selostettu kalastuksenhoitomaksuun liittyviä säännöksiä. Kalastuslain (286/1982) 88 §:n mukaan jokaisen kalan tai

ravun pyyntiä harjoittavan henkilön tulee suorittaa valtiolle kalastuksenhoitomaksu. Kalastuksenhoitomaksun suuruus on 80 markkaa kalenterivuodelta tai 20 markkaa seitsemän vuorokauden kalastusjaksolta. Kalastuksenhoitomaksua ei peritä henkilöltä, joka harjoittaa ainoastaan

onkimista tai pilkkimistä. Maksusta on lisäksi vapautettu alle 18-vuotiaat sekä 65 vuotta täyttäneet kalastusta harjoittavat henkilöt.

Kalastuslain 91 §:n mukaan kalastuksenhoitomaksuina kertyneet varat käytetään kalavesien omistajille kalavesien käytöstä maksettaviin korvauksiin sekä kalastusalue toiminnan ja kalastusalan järjestöjen toiminnasta, kalatalouden edistämisestä ja valtiolle maksun kannosta aiheutuvien menojen maksamiseen. Lain 91 a §:n mukaan kalastuksenhoitomaksuina kertyvistä varoista maksetaan myös kalastuksenhoitomaksurekisterin pitämisestä aiheutuvat kustannukset.

Kalastuslain 90 §:n mukaan valtion talousarvioon on vuosittain otettava kalatalouden valtakunnalliseen ja alueelliseen edistämiseen määräraha, joka vastaa ainakin sitä määrää, mikä kolmen edellisen vuoden aikana kalastuksenhoitomaksun suorittaneiden henkilöiden keskimääräisen lukumäärän perusteella kalastuksenhoitomaksuina kertyisi. Tarkoitukseen on kuitenkin myönnettävä se määrä, mikä kalastuksenhoitomaksuina on kertynyt sitä vuotta edeltävänä vuonna, jota varten talousarvio on laadittu.

Esiteksen perusteluista ilmenee myös, että kalastuksenhoitomaksutulot vähenivät vuonna 1997 noin 10 miljoonalla markalla eli noin 25 prosenttia. Tulon alenemisen syitä arvioitaessa perusteluissa on tuotu esiin muun muassa se, että lainmuutoksella eräät kansalaisryhmät ja kalastusmuodot vapautettiin maksusta. Toisaalta maksaminen on vaikeutunut sen vuoksi, että pankkien ja postin toimipisteiden lakkautusten myötä kalastuksenhoitomaksujenkin maksupisteet ovat vastaavasti vähentyneet. Maksun suorittamista on kuitenkin myös pyritty helpottamaan 20 päivänä toukokuuta 1998 voimaan tulleella kalastusasetuksen (1116/1982) 52 §:n muutoksella.

Perusteluissa on lisäksi todettu, että maa- ja metsätalousministeriö on kalastuslain 88 §:n 3 momentin mukaan velvollinen perimään kalastuksenhoitomaksut elinkustannusindeksin nousua vastaavasti korotettuina. Tarkistuksia ei ole toistaiseksi ollut tarpeen tehdä elinkustannusindeksin vakauden vuoksi. Tämän sekä kalastuk-

senhoitomaksukertymän vuonna 1997 alkaneen alenemisen vuoksi perusteluissa on katsottu, että kalastuksenhoitomaksua on tarpeen tarkistaa, jotta tilannetta kalatalouden edistämiseen käytettävissä olevien varojen osalta saataisiin korjattua.

Perustelujen mukaan valtion talousarvion momentilta 30.41.45 (Kalatalouden edistäminen) kalavesien omistajille kalavesien käytöstä maksettaviin korvauksiin, kalastusalue toiminnan ja kalastusalan järjestöjen toiminnasta, kalatalouden edistämisestä sekä valtiolle maksun kannosta ja kalastuksenhoitomaksurekisterin ylläpidosta aiheutuvien menojen maksamiseen olisi kolmen vuoden aikana keskimäärin kertyviä kalastuksenhoitomaksuja vastaavasti varattava vuodelle 1999 yhteensä 42 501 000 markkaa, vuodelle 2000 yhteensä 38 685 000 markkaa, vuodelle 2001 yhteensä 34 750 000 markkaa ja vuodelle 2002 yhteensä 34 800 000 markkaa.

Kalakantojen edistäminen

Valiokunta toteaa, että eduskunta on kirjelmässään (EK 20/1996 vp — LA 4/1995 vp) hallitukselle sen johdosta, että eduskunta oli lakialoitteen pohjalta hyväksynyt lain kalastuslain muuttamisesta, edellyttänyt muun muassa että kalastuslakia tarkistetaan siten, etteivät kalastuksenhoitomaksuista kalatalouden edistämiseen osoitetut varat vähene. Valiokunta pitää tärkeänä, että kalastuksesta saatavilla maksuvaroilla voidaan entistä tehokkaammin edistää kalakantojen aktiivista hoitoa ja että selvitetään tähän liittyvät maksujen perintään, kalastuksen valvontaan samoin kuin maksuvarojen tarkoituksenmukaiseen käyttöön liittyvät kysymykset.

Valiokunnan saamasta selvityksestä on käynyt ilmi, että kalastuksenhoitomaksusuoritteiden määrät ovat laskeneet viime vuosikymmenen alun lähes 700 000 kappaleesta ollen vuonna 1997 vajaa 400 000.

Vuoden 1998 talousarviossa kalatalouden edistämiseen (30.36.45) myönnettiin 41 717 000 markkaa. Määrärahasta varattiin 2 500 000 markkaa valtiolle maksun kannosta aiheutuviin menoihin, kalastuksenhoitomaksurekisterin koamiseen ja käyttöön sekä maksujen markki-

nointiin. Pääosa (38 516 770 markkaa) on jaettu aiemmin noudatetun käytännön mukaisesti neljään yhtä suureen osaan: kalavesien omistajille maksetut korvaukset, kalastusalueuiminnasta aiheutuneet menot, kalastusalan järjestöjen toimintamenot ja kalatalouden edistämismenot (noin 9 629 190 markkaa kullekin).

Työvoima- ja elinkeinokeskukset ovat jakaneet kalavesien omistajille tarkoitettua korvausta ja kalastusalueuimintamäärärahat maa- ja metsätalousministeriön antamien ohjeiden mukaisesti kalastusalueille, jotka puolestaan ovat jakaneet korvausvarat edelleen vesialueen omistajille. Kysymyksessä on lähinnä ollut tekninen jakotoimitus.

Kalastusalan järjestöjen toimintamenot on jaettu maa- ja metsätalousministeriöstä seuraavasti: Kalatalouden Keskusliitto 7 326 853 markkaa (76,0 prosenttia), Suomen Kalamiesten Keskusliitto 1 755 402 markkaa (18,2 prosenttia), Suomen Metsästäjä- ja Kalastajaliitto 463 164 markkaa (4,8 prosenttia) ja Suomen Urheilukalastajain Liitto 83 774 markkaa (1,0 prosenttia), yhteensä 9 629 193 markkaa. Edistämistoimintaan tarkoitettu määräraha on jaettu harkintaa käyttäen. Maa- ja metsätalousministeriö on jakanut tästä määrärahasta kuluvana vuonna yhteensä 2 728 000 markkaa ja piirien jaettavaksi on asetettu 6 879 200 markkaa. Piirikohtainen jako on tehty kalastuspaineen perusteella.

Kalatalouden edistämiseen osoitetuista varoista on 38 prosenttia käytetty valistustoimintaan, 34 prosenttia kalavesien hoitotyöhön ja 28 prosenttia muuhun toimintaan.

Työvoima- ja elinkeinokeskuksista saatujen laskelmien ja arvioiden perusteella valiokunnalle on todettu, että kalastuksenhoitomaksuvaroista (momentti 30.36.45) käytetään nykyisin kalavesien hoitotoimintaan, käytännössä lähinnä kalojen istutuksiin, kalatalouden edistämistoimintavaroista ja pohjoisten kuntien kalastuksenhoi-

tomaksuvaroista noin 34 prosenttia. Tarkasteltaessa koko momentin määrärahoja siten, että niistä on poistettu vesialueen omistajien korvauksiin käytetty neljännes, saadaan kalavesien hoitotoiminnan osuudeksi noin 24 prosenttia. Kalaveden omistajakorvausten käyttötiedot perustuvat pitkälti arvioon, mutta jos ne otetaan mukaan tarkasteluun, niin koko kalastuksenhoitomaksumentilta (30.36.45) käytetään nykyään yksi kolmasosa määrärahoista kalavesien hoitotoiminnan rahoittamiseen. Tarkastelussa on jätetty hoitotoiminnan ulkopuolelle niitä palvelevia toimintoja, kuten esimerkiksi hoitotoiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen liittyvät selvitykset ja seuranta sekä kalastusalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien laadinta ja hoidon ohjaus.

Valiokunta toteaa, että niin kalastuksenhoitokuin viehekalastusmaksun osalta valiokunnassa on vireillä lakialoitteita, joista lakialoite kalastuslain 91 §:n muuttamisesta (LA 86/1998 vp) on valiokunnan pyynnöstä vireillä myös perustuslakivaliokunnassa lausunnon antamista varten. Lausunnon valmistuttua valiokunta tulee palaamaan edellä mainittuihin kalakantojen hoidon tehostamista, kalastuksenhoitomaksukertymää ja kalastuksenhoitomaksuperusteita koskeviin kysymyksiin.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa edellä esitetyin huomautuksin esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana. ;;

MmVM 12/1998 vp — HE 111/1998 vp

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Timo Kalli /kesk	Jari Koskinen /kok
vpj.	Kari Rajamäki /sd	Esa Lahtela /sd (osittain)
jäs.	Raimo Holopainen /sd	Tero Mölsä /kesk
	Mikko Immonen /vas	Tuija Nurmi /kok
	Seppo Kanerva /kok	Tauno Pehkonen /skl
	Tapio Karjalainen /sd	Erkki Pulliainen /vihr
	Annikki Koistinen /kesk	Ola Rosendahl /r.
	Armas Komi /kesk	